

Warszawa, 06 maja 2024 r.

W odpowiedzi na petycję z 7 lutego 2024 r., w której zawarto postulat zapewnienia awansu zawodowego dla osób zatrudnionych na stanowisku asystenta sędziego oraz zgłoszono uwagi dotyczące funkcjonowania Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (dalej: „KSSiP”), uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Na podstawie przepisów *ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1139 ze zm.) uregulowano nowy model drogi dojścia do zawodu sędziego, który wymaga odbycia scentralizowanej 36-miesięcznej aplikacji sędziowskiej, albo – zważywszy na treść przepisów *ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1443) – 18-miesięcznej aplikacji uzupełniającej sędziowskiej (tzn. skróconej formy aplikacji sędziowskiej przeznaczonej dla referendarzy sądowych i asystentów sędziów) prowadzonej przez KSSiP z gwarancją objęcia stanowiska asesora sądowego po zdaniem egzaminie sędziowskim.

Podejmowane w ostatnich latach w Ministerstwie Sprawiedliwości działania legislacyjne były ukierunkowane na pozostawienie, jako zasadniczej drogi dojścia do zawodu sędziego tej wiodącej przez aplikację sędziowską albo aplikację uzupełniającą sędziowską, egzamin sędziowski i asesurę sądową, przy jednoczesnym dążeniu do ukształtowania zawodu asystenta sędziego jako w pełni autonomicznego, „docelowego”, a nie przejściowego etapu w drodze do służby sędziowskiej. Powyższe miało na celu wykreowanie wysoko kwalifikowanych i legitymujących się długim doświadczeniem kadr asystenckich, mogących stanowić profesjonalne wsparcie dla sędziów i ważną, podmiotową część kadr sądownictwa. Równocześnie jednak asystentom pozostawiono ścieżkę dojścia tak do zawodu sędziego, jak i zawodu prokuratora poprzez odbycie odpowiednio aplikacji uzupełniającej sędziowskiej lub aplikacji uzupełniającej prokuratorskiej.

Unormowania te, a co za tym idzie wykreowane przez nie rozwiązania nie są być może jeszcze doskonałe, na co wskazuje chociażby treść rozpatrywanej petycji oraz innych wpływających do Ministerstwa Sprawiedliwości wystąpień przedstawicieli środowisk asystentów sędziów i referendarzy sądowych. Stąd też w resorcie sprawiedliwości prowadzone są prace koncepcyjne w zakresie analizy ścieżek rozwoju kadr szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości, w tym zasad dostępu do służby sędziowskiej.

W szczególności zadanie opracowywania projektów aktów normatywnych dotyczących ustroju sądownictwa i prokuratury stoi przed powołaną przez Ministra Sprawiedliwości *Komisją Kodyfikacyjną Ustroju Sądów Powszechnych i Prokuratury*. Wszelkie działania w tym obszarze uwzględniają zaś potrzebę systemowej poprawy funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w tym również poprzez gruntowną reformę Krajowej Rady Sądownictwa. Minister Sprawiedliwości przygotował projekt *nowelizacji ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa* w celu przywrócenia zgodności jej składu z Konstytucją i standardami międzynarodowymi.

Zmiany w *ustawie o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury* oraz w *Prawie o ustroju sądów powszechnych* przeprowadzone w latach 2017-2018, które pozbawiły asystentów sędziów możliwości przystępowania do egzaminu sędziowskiego bez uprzedniego odbycia aplikacji sędziowskiej, stanowiły wyraz przekonania ustawodawcy, że odbycie aplikacji w KSSiP (w trybie zwykłym lub uzupełniającym) pozwala zakładać przygotowanie osoby po zdaniem egzaminie sędziowskim do objęcia stanowisko asesora sądowego. Mając zaś na uwadze zastrzeżenia co do działalności KSSiP, w tym odnoszące się do jakości procesu kształcenia aplikantów – uznano za konieczne dokonanie reorganizacji kadry realizującej zadania tej instytucji. Nadmienić należy, że w toku pozostaje procedura powołania Dyrektora KSSiP – co odbyło się w drodze procedury konkursowej przed niezależnym *Zespołem* powołanym *zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2024 r.* (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. poz. 18 ze zm.) – którego obowiązkiem będzie wdrożenie koncepcji organizacji i funkcjonowania tej instytucji dla znaczącej poprawy jakości wykonywania zadań, które jej powierzono, a które mają kluczowe znaczenie dla poziomu sprawowanego przez sądy wymiaru sprawiedliwości.

Już chociażby w kontekście powyższych aktywności, jako chybione ocenić należy ujęte w petycji zarzuty niepoddawania działań KSSiP, w tym poziomu realizowanego przez nią procesu dydaktycznego, niezbędnej weryfikacji.

Stosownie do przepisów *obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych*, (M. P. z 2023 r. poz. 60), KSSiP jest jednostką nadzorowaną przez Ministra Sprawiedliwości. Sprawowanie przedmiotowego nadzoru zostało wyrażone wprost w przepisach *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury* (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.; dalej: „u.k.s.s.p.”). Mianowicie zgodnie z art. 1 ust. 3 u.k.s.s.p. Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad Krajową Szkołą w zakresie zgodności jej działania z przepisami ustawowymi i statutem, a stosownie do przepisu art. 16 ust. 1 u.k.s.s.p. - sprawuje nadzór nad organizacją aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej.

Dodatkowo na podstawie przepisów u.k.s.s.p. Minister Sprawiedliwości m.in. powołuje Dyrektora KSSiP i członków Rady Programowej KSSiP, jak i członków zespołów konkursowych i egzaminacyjnych oraz komisji konkursowych i egzaminacyjnych przeprowadzających odpowiednio nabory na aplikację sędziowską i prokuratorską, aplikację uzupełniającą sędziowską, egzamin sędziowski i egzamin prokuratorski. Minister Sprawiedliwości wyznacza również swojego przedstawiciela w charakterze obserwatora w pracach komisji konkursowych i egzaminacyjnych. Jest nadto organem drugiej instancji rozpoznającym odwołania w sprawach m.in. przyjęcia na aplikację czy skreślenia z listy aplikantów. Minister Sprawiedliwości – poprzez kompetencję do zgłoszenia wiążącego sprzeciwu – podejmuje również decyzje w sprawie przyjęcia

w poczet wykładowców KSSiP (*vide*: art. 6, art. 12, art. 19, art. 20, art. 25, art. 32, art. 34, art. 37a, art. 41, art. 53b u.k.s.s.p.).

Należy nadmienić, że ewentualne wystąpienie sygnalizowanych w petycji nieprawidłowości w funkcjonowaniu KSSiP, nie stanowi jeszcze o niewydolności czy nieadekwatności obowiązującego systemu prowadzenia aplikacji przez tę instytucję oraz wadliwości *in generalis* sprawdzianów i egzaminów jako form weryfikacji wiedzy aplikantów, choć może przemawiać za potrzebą dokonania korekt w tych obszarach, które należałoby jednak rozpocząć od działań pozalegisłacyjnych.

Zważywszy, że przedstawionej w petycji argumentacji brak kontekstu ilościowego, kompletności i systemowej oceny, a stanowi ona wyłącznie wyraz subiektywnego niezadowolenia z określonego stanu rzeczy, należy w sposób ogólny wyjaśnić, że obowiązkiem i celem komisji konkursowych ustalających wynik naboru na aplikacje prowadzone w KSSiP jest weryfikacja prawidłowości testu konkursowego i zawartych w kluczu odpowiedzi, a w razie stwierdzenia oczywistych błędów - ich wyeliminowanie oraz rzetelne i transparentne ustalenie wyników konkursu zgodnie z art. 22 w zw. z art. 37a ust. 2 u.k.s.s.p. (tj. ustalenie liczby punktów uzyskanych przez każdego kandydata i liczby porządkowej wskazującej jego miejsce na tej liście), a zatem przy uwzględnieniu rzeczywistego stanu wiedzy kandydatów. Co więcej, ustalenia te mogą być - i niejednokrotnie są - poddawane kontroli przez sądy administracyjne.

Ponadto, wbrew zarzutom zawartym w petycji, praktyki aplikantów stanowią niezwykle istotny element szkolenia, bowiem obejmują ok. 80% czasu aplikacji. Odbywanie praktyk jest uregulowane zarówno w art. 27 u.k.s.s.p., przepisach *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2018 r. w sprawie przeprowadzania naboru na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską* (Dz. U. z 2023 r. poz. 411), jak i *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2018 r. w sprawie patronów koordynatorów oraz patronów praktyk* (Dz. U. poz. 498). Dodatkowo warunkiem dopuszczenia do egzaminu sędziowskiego bądź prokuratorskiego jest uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich praktyk objętych programem aplikacji, co wskazuje na doniosłe ich znaczenie w toku kształcenia aplikantów w KSSiP.

Z kolei ogłaszanie przez Ministra Sprawiedliwości naboru na aplikacje prowadzone w KSSiP jest zależne od potrzeb kadrowych sądów i prokuratury oraz ograniczone możliwościami logistycznymi, organizacyjnymi i budżetowymi KSSiP. Trudno równocześnie oczekiwać, aby na aplikacji pomyślanej jako „uzupełniająca” miało być zagwarantowane tyle samo miejsc, co na aplikacji odbywanej w trybie podstawowym. Co więcej, należałoby wręcz postulować zrównanie konkursów na te aplikacje oraz wprowadzenie limitu punktowego warunkującego przyjęcie na nie, aby poziom kształconych kadr sądownictwa i prokuratury od samego początku był jak najwyższy, gdyż tylko takie kadry są w stanie zapewnić prawidłowe i sprawne realizowanie zadań szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości.

Natomiast urlopy udzielane asystentom sędziów odbywającym aplikację uzupełniającą sędziowską należą do zakresu wewnętrznej polityki kadrowej w danym sądzie realizowanej w oparciu o obowiązujące przepisy.

Niezależnie od powyższego, wymaga podkreślenia, że przedstawione w petycji uwagi dotyczące zasad prowadzenia aplikacji w KSSiP, jak i organizacji egzaminów i sprawdzianów zostały poddane wnikliwej analizie, której wyniki zostaną wykorzystane w toku dalszych prac analityczno-koncepcyjnych dotyczących funkcjonowania KSSiP oraz

w ramach sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie u.k.s.s.p.
nadzoru, do którego już się odwoływano.

Z poważaniem,
Małgorzata Tracz
Zastępca Dyrektora
Departament Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych
/podpisano elektronicznie/